

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова приймальної комісії
проф. Олександр БЕЗПОДНИЙ
«22» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ

«Основи педагогіки дошкільної»

*ОС бакалавр
на основі НРК6, НРК7 – ОС бакалавр, магістр, ОКР спеціаліст
з нормативним терміном навчання 2 р. 10 м.*

Освітня програма: Дошкільна освіта.
Спеціальність 012 Дошкільна освіта
(заочна форма навчання)

Пояснювальна записка

Побудова національної системи освіти України передбачає новий підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців, основним критерієм якої виступає рівень компетентності випускників, раціональне поєднання їхніх теоретичних знань з умінням застосовувати їх на практиці.

Програма фахового випробування покликана перевірити рівень фахової компетентності майбутнього фахівця дошкільної освіти, що відповідає його освітньо-професійній програмі. Вона сприяє виявленню готовності до продовження навчання на здобуття ОС бакалавр.

Програма фахового випробування для вступників спеціальності 012 Дошкільна освіта на освітній ступінь «бакалавр» розроблено відповідно до Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня спеціальності 012 – «Дошкільна освіта», «Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини та «Порядку оцінювання вступних випробувань при вступі до Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини».

Вступний екзамєн складається з екзаменаційних питань з дисциплін «Основи педагогіки дошкільної».

Основною метою вступного екзамєну є перевірка знань та вмінь вступників.

Вступник повинен **знати**:

- основні державні документи, правові та нормативні акти з питань розвитку, навчання і виховання дітей раннього та дошкільного віку;
- понятійний апарат та актуальні проблеми педагогіки дошкільної;
- тенденції, закономірності розвитку педагогіки дошкільної, пріоритети вітчизняної педагогічної думки;

Вступник повинен **вміти**:

- орієнтуватися в екзаменаційних питаннях та користуватися методами наукового аналізу;
- застосовувати теоретичні знання та практичні уміння під час відповіді;
- планувати, організовувати та результативно здійснювати освітньо-виховну роботу з дошкільниками;
- застосовувати знання з основ педагогіки дошкільної в процесі організації предметно-практичної та предметно-художньої діяльності вихованців, розвитку мовлення, елементарних математичних уявлень тощо;
- здійснювати діагностику знань та умінь дошкільників з різних розділів програми розвитку, навчання і виховання дітей раннього та дошкільного віку;
- забезпечувати набуття дітьми життєвого досвіду, знань, умінь і навичок, необхідних для їхнього подальшого навчання в школі.

Вступний іспит проводиться в усній формі.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Рівень		Бали	Характеристика відповідей тестів
Не склав		0 - 99	Вступник виявляє поверхові знання навчальної програми; не вміє виділити теоретичний і фактичний матеріал; непослідовно і невпевнено відповідає на запитання; допускає грубі порушення норми літературної мови.
Склав	Початковий	100	Вступник виявляє знання навчальної програми на початковому рівні; має поверхневі уявлення про теоретичний і практичний матеріал; з допомогою екзаменатора дає відповіді на питання.
		101-109	Вступник відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про теоретичний і практичний матеріал з допомогою екзаменатора дає відповіді на питання.
		110-119	Вступник частково розкриває питання при допомозі викладача. Володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає помилки в мовленнєвому оформленні.
	Середній	120-129	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять
		130-139	Вступник відтворює основний навчальний матеріал, проте демонструє початкові вміння; допускає помилки в мовленнєвому оформленні.
		140-149	Вступник виявляє знання і розуміння основних понять, володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння.
	Достатній	150-159	Вступник у цілому правильно відтворює навчальний матеріал і має достатні знання для вирішення нескладних психолого-педагогічних завдань. Має чіткі уявлення про навчальний матеріал

		160-169	Вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальних дисциплін, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал
		170-179	Вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальних дисциплін, але допускає деякі помилки, які сам виправляє. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки, виявляє частково евристичний інтерес.
	Високий	180-189	Вступник ґрунтовно і повно викладає навчальний і науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; застосовує теоретичні знання для аналізу навчального матеріалу, наводить приклади
		190-199	Вступник ґрунтовно і повно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки.
		200	Вступник ґрунтовно, повно та послідовно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, наводить приклади психолого-педагогічних досліджень та з власного педагогічного досвіду.

СТРУКТУРА ОЦІНКИ

Питання екзаменаційного білету оцінюється за шкалою від 0 до 200 балів. Загальна оцінка за вступне випробування визначається як середнє арифметичне оцінок за кожне питання поділене на кількість питань екзаменаційного білету

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ДОШКІЛЬНОЇ

Предмет і методи педагогіки дошкільної

Педагогіка дошкільна як галузь педагогічних знань, її об'єкт та предмет вивчення. Основні педагогічні поняття та терміни. Структура педагогічної науки.

Виховання і розвиток особистості дошкільника

Поняття розвитку та фактори впливу на формування особистості. Сучасні дослідження про вплив різних факторів на розвиток особистості. Роль діяльності спілкування та активності у розвитку. Вікова періодизація дитинства. Ідея різностороннього розвитку в класичній і сучасній педагогіці.

Програма виховання в дошкільному закладі

Створення й удосконалення програм розвитку дітей в закладі дошкільної освіти. Характеристика сучасних варіантних програм дошкільної освіти.

Суспільне дошкільне виховання в системі освіти України

Поняття системи освіти, її обумовленість, основні ланки в світлі закону України «Про освіту». Основні тенденції розвитку освіти в Україні на сучасному етапі. Короткий нарис розвитку дошкільного виховання за кордоном: Я.А. Коменський, Г. Песталоцці, Р. Оуен, Ф. Фребель, М. Монтессорі. Розвиток суспільного дошкільного виховання в Україні. Закон України «Про дошкільну освіту». Базовий компонент дошкільної освіти. С.Ф. Русова про національний дошкільний заклад в Україні. Наукові дослідження в галузі розвитку і виховання дітей раннього віку. Дошкільна освіта за кордоном на сучасному етапі.

Виховання та навчання дітей раннього віку

Особливості періоду раннього дитинства і його значення. Провідна роль сім'ї у вихованні дітей раннього віку. Основні педагогічні вимоги до виховання дитини у ранньому віці. Організація перших днів перебування дитини у дошкільному закладі та робота з батьками в цей період. Розвиток і виховання дітей першого року життя. Провідні лінії розвитку, завдання виховання, організація життя на кожному етапі першого року життя. Розвиток і виховання дітей другого року життя. Провідні лінії розвитку, завдання виховання, організація життя дітей другого року життя.

Зміст і методика проведення режимних процесів, різних видів діяльності, ігор-занять. Розвиток і виховання дітей третього року життя. Характеристика дітей третього року життя, завдання виховання та зміст роботи з ними. Своєрідність організації та методики проведення режимних процесів, ігор, ігор-занять, самостійної діяльності 2-го року життя.

Фізичне виховання дітей дошкільного віку

Значення, завдання й умови фізичного виховання дітей дошкільного віку. Сучасні дослідження про можливості фізичного розвитку дітей, підвищення рухової активності. Поняття про культурно-гігієнічні навички, їх значення, умови та методика формування у дітей різного віку. Поняття режиму дня та його значення у вихованні. Роль дорослих в організації режиму дня дошкільника. Гнучкість режиму дня. Організація та зміст виховної роботи в години ранкового прийому дітей. Організація харчування дітей, його значення, освітньо-виховна робота в процесі приймання страв в різних вікових групах. Цільові прогулянки, їх значення, організація і методика проведення вечірньої прогулянки в цілодобових групах. Організація сну дітей, його значення підготовка дітей, методика організації в різних вікових та цілодобових групах. Організація, зміст, види діяльності і методика проведення другої половини дня в дитячому садку. Сучасні дослідження про можливості розумового розвитку дітей дошкільного віку.

Розумове і сенсорне виховання дітей дошкільного віку

Необхідність, завдання та засоби розумового виховання. Поняття сенсорного виховання та розвитку. Зміст та методика сенсорного виховання. Системи сенсорного виховання М. Монтесорі, Ф. Фребеля, О. Декролі. Запитання дітей, їх значення для розумового розвитку. Вимоги до відповідей на дитячі запитання. Роль сім'ї в здійсненні завдань розумового виховання.

Загальні основи дошкільної дидактики

Суть процесу навчання, його своєрідність у дошкільному віці. Формування основ навчальної діяльності в процесі навчання (А. Богуш). Гуманізація процесу навчання. Народна дидактика. Основні дидактичні принципи. Зміст навчання дітей дошкільного віку, вимоги до відбору знань, формування системи знань. Використання досвіду Ш.О. Амонашвілі у навчанні дошкільників. Гігієнічні та дидактичні вимоги до організації занять. Види занять. Підготовка необхідного матеріалу, посібників та обладнання. Особливості організації та методика проведення занять у різних вікових групах. Використання дітьми знань, умінь і навичок, одержаних на заняттях в ігровій, трудовій діяльності.

Моральне виховання дітей дошкільного віку

Необхідність морального виховання з раннього віку. В.О.Сухомлинський про моральне виховання дітей дошкільного віку. Сучасні дослідження про можливості морального розвитку дитини. Завдання та зміст морального виховання дітей дошкільного віку. Гуманно-особистісний, народознавчий підхід до дітей – головні принципи морального виховання. Робота по ознайомленню дітей із засадами Конвенції про права дитини. Методи морального виховання дітей дошкільного віку, їх поєднання, своєрідність застосування в кожній віковій групі. Виховання любові до матері, рідних і близьких. Цілі, зміст і методи роботи щодо виховання у дітей почуття любові до Батьківщини, виховання поваги до традицій і культури українського народу, інтернаціональне виховання у закладі дошкільної освіти. Виховання почуття колективізму у дітей дошкільного віку. Культура поведінки як ознака моральної спрямованості особистості. Методика виховання дисциплінованості та культури поведінки. Формування вольових рис у дітей. Виховання доброти, чуйності, милосердя, гуманізму. Роль сім'ї в моральному вихованні дітей.

Трудове виховання дітей дошкільного віку

Необхідність трудового виховання дітей дошкільного віку. Сучасні дослідження з проблем морально-трудового виховання в закладі дошкільної освіти. Завдання трудового виховання в закладі дошкільної освіти. Види і зміст дитячої праці. Методи виховання поваги до праці дорослих. Основні форми організації дитячої праці. Використання результатів праці дітей у грі та на заняттях. Роль сім'ї в трудовому вихованні дітей.

Естетичне виховання дітей дошкільного віку

Поняття естетичного і художнього виховання. Сенсорний розвиток – передумова естетичного виховання. Основні засоби естетичного виховання. Естетична підготовка вихователя – умова успішного виховання дітей. Роль сім'ї в естетичному вихованні дітей. Художня творчість дітей і педагогічне керівництво різними видами діяльності. Значення свят та розваг для всебічного розвитку дітей. Види свят та їх зміст. Святковий ранок у закладі дошкільної освіти. Вимоги до змісту, організації й оформлення свят. Розваги, їх значення, види, місце в режимі закладу дошкільної освіти. Свята та розваги в сім'ї.

Теорія гри

Гра – основний вид діяльності дошкільників. Соціальний характер гри. Сучасні дослідження про роль гри в формуванні особистості дитини. Роль гри в організації дитячого життя. Взаємозв'язок гри, праці та навчання. Місце гри в педагогічному процесі закладу дошкільної освіти. Класифікація ігор. Народні ігри,

їх педагогічна цінність. Своєрідність організації ігрової діяльності та керівництво нею в різних вікових групах. Планування керівництва іграми дітей. Створення умов для всіх видів ігор у кожній віковій групі.

Творчі ігри

Сюжетно-рольові творчі ігри, їх своєрідність, особливості, значення у вихованні. Програмні вимоги, завдання та прийоми керівництва сюжетно-рольовими іграми. Планування керівництва та створення умов для розвитку сюжетно-рольових ігор.

Театралізовані ігри

Ігри-драматизації як різновидність творчих ігор, їх види, своєрідність та виховна цінність. Прийоми керівництва.

Будівельно-конструктивні ігри

Будівельні ігри, їх своєрідність, виховна цінність. Умови, необхідні для їх розвитку. Програмні вимоги для розвитку будівельних ігор. Взаємозв'язок будівельних ігор з сюжетно-рольовими. Ігри з піском, снігом та іншими природними матеріалами. Своєрідність керівництва будівельними іграми дітей різного віку.

Дидактичні ігри

Дидактичні ігри, їх своєрідність, значення. Керівництво ними в різних вікових групах.

Рухливі ігри

Рухливі ігри, їх своєрідність, цінність, місце в педагогічному процесі. Ігри-забави, їх виховна цінність, зміст і методика проведення.

Іграшка

Історія виникнення і створення іграшки, її освітньо-виховне значення. Види іграшок та їх характеристика. Українська народна іграшка.

Освітній процес у закладі дошкільної освіти

Форми і зміст роботи закладу дошкільної освіти з сім'єю. Педагогічна пропаганда серед населення. Планування та облік навчально-виховної роботи. Значення та вимоги до планування роботи вихователя. Педагогічні основи планування в закладі дошкільної освіти. Зміст і форми планування навчально-виховної роботи в закладі дошкільної освіти. Умови та методика планування роботи в закладі дошкільної освіти.

Підготовка дитини до навчання в школі

Показники готовності дитини до навчання в школі. Знайомство дітей старшого дошкільного віку зі школою, виховання інтересу до школи та навчання. Особливості організації життя й освітньо-виховна робота із дітьми шестирічного віку в закладі дошкільної освіти та в школах. Робота з сім'єю щодо підготовки дітей до школи.

Наступність у роботі закладу дошкільної освіти і початкової школи

Поняття та необхідність наступності в роботі закладу дошкільної освіти і школи. Форми зв'язку закладу дошкільної освіти та школи. Навчально-виховна робота в першому класі школи. Загальна характеристика програми початкової школи. Зміст, орієнтація та методи навчально-виховної роботи в першому класі школи.

Основні функції закладу дошкільної освіти. Гуманізація завдань і принципів роботи з дітьми.

Організація роботи закладу дошкільної освіти

Основні документи, що визначають організацію роботи закладу дошкільної освіти. Порядок відкриття закладу дошкільної освіти. Педагогічний колектив, його склад. Шляхи підвищення кваліфікації педагогічних кадрів. Завідуючий – організатор і керівник закладу дошкільної освіти. Вимоги до завідуючого, зміст його роботи. Організація закладу дошкільної освіти у сільській місцевості. Система керівництва дошкільною освітою в країні. Зміст роботи інспектора з дошкільної освіти.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент (державний стандарт) дошкільної освіти (нова редакція) / Байєр О.М., Безсонова О.К., Брежнева О.Г., Гавриш Н.В. [та ін.]; наук. кер. Т. О. Піроженко URL: <https://ezavdnz.mcfr.ua/book?bid=37876>.
2. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк; авт. кол.: Г. В. Беленька, Е. В. Белкіна, О. Л. Богініч, Н. І. Богданець-Білоskalенко [та ін.]; наук. ред.: Г. В. Беленька, М.А. Машовець; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 304 с.
3. Закон України «Про дошкільну освіту»
4. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку/ Національна академія педагогічних наук України. – Київ : ФОП Ференець В.Б., 2020. 44 с.
5. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка, Київ: Академвидав, 2006. 456 с.
6. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: підручник, 2-ге вид., доповн., Київ: Академвидав, 2013. 464 с.
7. Поніманська Т.І., Дичківська І.М. Дошкільна педагогіка. Практикум. Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів, спеціальність «Дошкільне виховання». Київ: Видавничий Дім «Слово», 2007. 352 с.
8. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти» URL: [file:///C:/Users/111/Downloads/6616923634125654141836%20\(8\).pdf](file:///C:/Users/111/Downloads/6616923634125654141836%20(8).pdf)
9. Обмін'яна Г. Л. Збірник задач з дошкільної педагогіки. Умань, 2010. 75 с.
10. Методичні рекомендації щодо здійснення освітньої діяльності з питань дошкільної освіти на період дії правового режиму воєнного стану. URL: https://uied.org.ua/wpcontent/uploads/2022/04/dodatok_1_metodychni_rekomen_dacziyi.pdf

Затверджено на засіданні кафедри психології та педагогіки розвитку дитини
протокол № 12 від 14.03. 2025 р.

Голова фахової атестаційної комісії

Леся КАРНАУХ

В. о. завідувача кафедри психології та

педагогіки розвитку дитини

Леся КАРНАУХ

